

Ankara Kalesi Çevresinde BirKaç Saat (1) "RMK Müzesi'nde Buhar Makinaları ve Kule Saat Modelleri"

Can EREL
Uçak Mühendisi
can.ereel@canerel.com.tr

Birkaç hafta önce bir haftasonu gününde bir yeni medya aracında, Ankara ÇengelHan "Rahmi M. Koç Müzesi" ziyaretlerimden birinde yıllar önce tanıştığım sevgili Ersan DOĞAN'ın yeni uğraşısını öğrenmiş, [kule saat modeli ile ilgili haberini](#) ben de paylaşmıştım...

**Rahmi M. Koç Müzesi'nde
Buhar Makinaları ve Kule Saat
Modellerine
Bir Ankara Gezisi**

**...ilgili olanlarla
...katılacaklarla**

O kule saat heyecanlandırıp gece boyu düşündürmüştü beni; ne zaman görebileceğimi hayal ettim.

Sonra, ilgilenenlerin de bana katılacağı serbest bir Cumartesi gezisi yapmak geldi aklıma; endüstriyel miras odaklı olsa da gastronomi ağırlıklı kültürel ve sosyal bir serbest haftasonu programı; sabah kahvaltısı ile başlayıp, öğle yemeği ve ikindi kahvesine kadar sürebilecek...

...tanışmaya, tartışmaya, fotoğraflayıp makale yazmaya olanak verecek...

Öğrenilecek ve yaşanacak onca güzellik arasında hem göze ve kulağa, hem damak ve mideye iz bırakacak güzel bir kaç saat yaşanacak; hava da güzel olur ise ilginç ve anlamlı fotoğraflar çekilebilecektik...

Güzel havanın da yardımı ile 7 Ekim 2017 Cumartesi günü bu hayalimi de gerçekleştirdim; geziye katılan / katılmayan arkadaş ve ilgidaşlarıma sözüm vardı; bu güne ait bir gezi güncesi yazıp paylaşacaktım...

Plana göre, bu ilk geziye Ankara Kalesi nizamiyesi (kapısı) önünde yer alan yaklaşık 20 dönüm alan içinde olacaktık.

...bu alan içinde,

- Bugün "Rahmi M. Koç Müzesi" olan,
 - o Kanunî Sultan Süleyman döneminde 1522-1523 yıllarında kervansaray olarak yapılan, Çengelhan,
 - o Çengelhan ardında, 1511 yılında kervansaray olarak yapılan, Osmanlı Devleti'nin son dönemleri ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında cezaevi olarak kullanılan, Safranhan,
- Çengelhan'a bitişik, bugün Divan Otel olan, dışı kâgir, içi ahşap, üst odaları han, avlusunda ve alt odalarında tiftik ve hububat ticareti yapılacak şekilde olarak 17'nci asrın sonu ile 18'inci asrın başında inşa edilmiş Çukurhan,

var.

Ayrıca, alandaki, PilavoğluHan, PiringHan da gezimizin keyif ve lezzet durakları olacaktır..

Sabah 9:00'da heyecanla sürdüm; görevlileri bile gelmemiști SafranHan yanındaki otopark alanına parkettiğimde...

İlk durağım, her zaman rengi, kokusu ve lezzeti ile iz bırakan PiringHan Cafe oldu...

...çayımı keyifle yudumluyordum ki, beni bir süre uzaktan seyreden ÇengelHan gece bekçisi Ramazan ile tanıştım; izin isteyip oturdu yanıma kıvamlı bir sohbete başladık. Uzun süre minibüs şoförlüğü yapan Bekçi Ramazan'ın 5 kızı 13 torunu vardı; oğlu olmasa da damatlarının oğul ötesi olduğunu söylüyordu... Öyle ilerledi ki dostluk sabahın ilk yarım saatinde müzeye ayrılırken "müze çıkışınızda çaya beklerim..." diye yolcu etti beni...

"Rahmi M. Koç Müzesi" girişine saat 10:30 itibarı ile gittim; gezime katılacak arkadaş ve ilgidaşlarımı beklemek için müzeye girdim; bu arada kahve-çay molası ve öğle yemeği mekanlarını da kontrol etmek istedim...

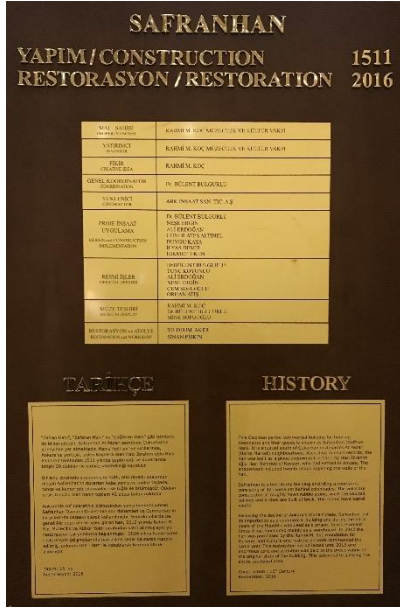

... beklentimin de ötesinde düzenli ve temiz ortamlardı; ilgililere müteşekkirim.

Gezi programıma ÇELİK ve KAYATEKİN aileleri teşrif ettiler; günümüzün içeriği değıști...

Model Makina Atelyesi'ni ilk defa 2012 yılında görmüştüm; ÇengelHan'ın bodrumunda kenarda açık bir alandıydı... Müzeye, SafranHan'ın ilavesi ile endüstriyel ürünlere ait alan çok daha keyifli hale gelmiş...

... gelişen müzede, Model Makina Atölyesine de kapalı bir alan ayrılmıştı; atölyeyi bulmak da, sevgili Sinem ve Haluk, sevgili Süreyya ve Teoman ile buluşmak da zor olmadı...

Safranhan içinde yeniden düzenlenen Model Makina Atölyesinde,

- Torna Tezgahı,
- İşleme Merkezi,
- Tezviye ve Montaj Masası,
- Sergileme Alanları,

hazırlanmıştı... Bu yapısı ile atöyle, hem çalışana ve hem de ziyaret edip izleyene ferahlık vermekle kalmamış, buhar makinaları ve kule saat modelleri ve parçaları da çok daha etkileyici görünüm kazanmıştı...

Yılların deneyimine sahip sevgili Ersan DOĞAN her zamanki heyecanı ve konukseverliği ile karşıladı konuklarını ve hemen imrenilecek mesleki serüvenini, ürünlerini tanıtımına koyuldu...

Artık sırada, bazı modellerin gösterimi (demo) vardı...

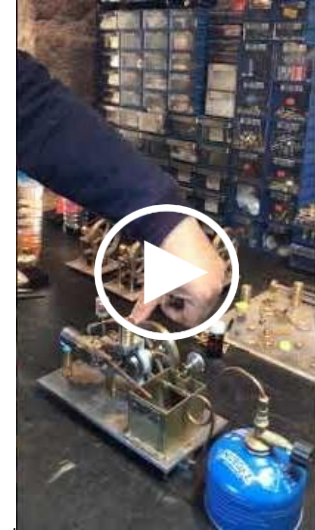
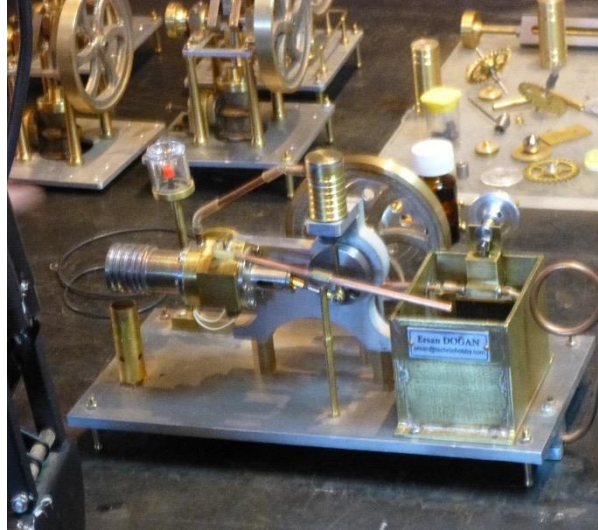
...ilk örnek Galileo Sarkacı (Pandülü): İtalyan bilim insanı Galileo Galilei, 1583 yılında, Pisa Katedrali'nde asılı bir lambanın bir tam salınımını her zaman aynı süre içinde yaptığını saptamış ve geliştirdiği (salınmaya başlayan bir cismin salınım süresi cismin havayla sürtünmesi nedeniyle giderek kısalır, ama bu etkinin üstesinden gelinilebilir ise bu salınım süresi sabitlenebilir) düzenekle bu sarkaç özelliğinden saatlerin değerlendirme ve kalibrasyonunda yararlanılmıştı; sevgili Ersan da bu sarkaçı modellemiş ve bu modelini İtalya'daki müzeye de kayıt ettirmişti:

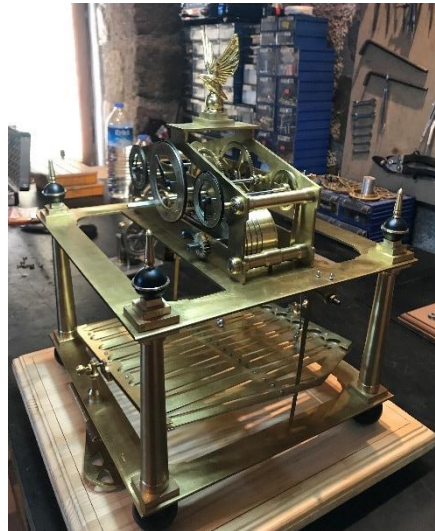
...sonrasında "Stirling Motoru" da denilen sıcak hava motorları vardı sırada; havanın çevrimsel sıkıştırma ve genişmesi farkından yararlanılarak çalışan:

Farklı yapılar da görünse de aynı konsept e dayalı olarak çalışan...

...son gösterim, iki yıl önce çalışmaya başladığı mekanik saatlerin en albenisi yüksek temsilcilerinden idi; "Bilyalı Saat / Congreve Rolling Ball Clock":

Kule saati modelleri çalışmasının en görkemli modeli de SafranHan orta alanında sergilenen, 1870'li yıllara ait bir İngiliz kule saati replikası idi; yapımı yaklaşık 4 ay süren, bronz, pirinç ve çelikten yapılan ve tüm dişlilerinin '1 modül' olduğu...

SafranHan orta alanında, sevgili Ersan'a ait bir model daha vardı...
... ilk benzinle çalışan Henry Ford'a ait 1896 yılı yapımı Quadricycle aracı...

...satın alınan teknik çizimlerinden yararlanılarak 1 yılda tamamı el yapımı olarak 1 yılda yapılan replika 2015 yılında test sürüşü de yapılmıştı...

Ford Quadricycle modelini sevgili Ersan'dan dinlerken, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesinden müzeyi ziyarete gelen genç öğrencinin ilgili ve sorularına şaşırılmışım...

...özellikle de ülkemizin otomotiv mühendisliği ve otomotiv teknolojileri ile ilgili öğretim programına sahip üniversitelerin bu konudaki ilgisizliklerini duyduktan hemen sonra.

RMK Müzesinin, ulaştırma araçları ile ilgili bölümünde güç grupları hakkında bildiklerini de paylaştı sevgili Ersan...

...büyük bir sabırla...

RMK Müzesi Model Makina Atölyesi ve model yapımcısı sevgili Ersan ile programın sürprizi uzaktan kontrollü hava araçlarında kullanılan bir O.S. Motor armağanı oldu bana...

NEÜ Dış Hekimliği öğrencisi kızımız da farklı ve hiç beklemediği konulara şahit olmanın ve bu keyifli sohbeti dinlemenin keyfini sürüyordu..

Her ziyaretimde büyük bir haz duyduğum bu güzel ve gösterişli müze ve öğretici ortamı hazırlayanlara müteşekkir olarak ayrıldım; her zamanki samimi açıklamaları ile bu güzel süreci keyifli ve yaratılan tartışmalarla öğretici hale getiren sevgili Ersan DOĞAN'a Can-ı gönülden müteşekkir olarak...

Yaşayarak, görüp, duyup, dokunarak öğrendiğimiz onca güzellik sonrasında sıra artık ve tamamen keyifli sohbet eşliğinde damak ve mideye iz bırakacak güzel bir kaç saate gelmişti...

...yine, RMK Müzesindeki bir mekândan, SafranHan terasına konuşlu Divan Restaurant'tan öğle yemeği ile başladık. Bu aşamadaki sohbetimize sevgili Ateş de katıldı...

Yaşadıklarımız, gelecek dönemde Ankara ve bölgedeki gezi ve ziyaretlerimiz arasında,

- ÇengelHan RMK Müzesinin geri kalan kısmı,
- Erimtan Arkeoloji ve Sanat Müzesi,
- KurşunHan - Anadolu Medeniyetler Müzesi,

ile oluşan zincirinde sıraya kaydedilmesini işaret ediyordu...

...planlayacağım; büyük bir keyifle...! Belli mi olur, bu güncelyi okuyanlardan da katılım olabilir...

Ne dersiniz, endüstriyel miras/anıtlara odaklı bu öğrenme ve keyif gezileri geliştirilebilir mi?

Ziyaret edilmesi planlı ikinci han, sevgili eşimin ve son Türkiye ziyaretinde sevgili kızımın bana tanıttığı, 16. veya 17. yüzyılda yapıldığı düşünülen PilavoğluHan. İlk adı Ali Paşa olan han konaklama amacıyla yapılmış, sonraları çocuk ve kadın cezaevi olmuştur. Zaman içinde ticaretle uğraşanlar için depo haline gelen han bugünkü işlevine kavuşmadan son olarak da evsiz ve yoksulların konakladığı bir otel olarak hizmet vermiş. Küçük onarımlar ve yenilemeler yapılmasına karşın, köklü bir restorasyon görmediği için çevredeki yenilenmiş tarihi binalara nazaran daha özgün, dokusu ve ruhu bozulmamış bir yapı; belki de sırf bu nedenle daha farklı etkiliyor..

PilavoğluHan içinde birbirinden güzel dükkanlar, özgün tasarım ürünü hediyelikler satan işyerleri, ama özellikle de çay bahçesi dikkat çekiyor...

... özellikle de çayı ve havuçlu keki gibi bazen öyle nefes kesen kokular geliyor ki, ayrılmak istemiyor ne gönül ve ne de mide!

Ve tabii bir de heyecan verici ışık oyunlarına şahit olunuyor ki, çok güzel fotoğraflar çekilebiliyor...

Çıkışta yokuş aşağı inildiğinde birbirinden ilginç ve zaman alıcı dükkanlar baş döndürüyor...

...on yıllar öncesinin pek çok malzemesini bulmak, hatta kıyafetlerinizin rengi ile uyumlu en uygun bir renk ve son durak PirinçHan; sabah başladığım ilk durağım...

Ve son durak PiringHan; sabah başladığım ilk durağım; onca hareket, eeee, tabii ki acıklıdı..

...kat dükkanlarında antika, kıyafetinizle uyumlu son derece şık şapkalar ve papyonlar (!!!) bulma şansına sahip olsanız da, gözlemede patlıcanlı da denemenizi öneririm; Bekçi Ramazan'a da selamı unutmayın...

Madem o eski keyif ve lezzetlerin bölgesindeyiz, Eyüp Sabri Tuncer'i de unutmadık...

Bu kadar harika bir gün de yine bu kadar keyifle sonlanırdı...

Eve dönüşümden birkaç dakika sonra, sevgili komşum Sevinç'im Can evimden vurdu, efsane aşuresi ile..!

...Muharrem ayının 10'uncu gününü tam bir hafta geçmiş olsa da, o damağımda hep kalacak lezzeti itirazımı engelledi; keyfini sürdürdüm her bir zerresinin...

Bu gezide bana katılan ve bugün her bir anımın anılaşmasına katkı sağlayan güzel insanlara teşekkürler; Can-ı gönülden.

Kaynakça – Web Siteleri

1. [Ankara Kalesi](#)
2. [Ankara Hanları](#)
3. [Ankara Rahmi M. Koç Müzesi](#)
4. [Divan Çukurhan Otel](#)
5. [Saklı Kalmış Tarihi Pilavoğlu Han](#)